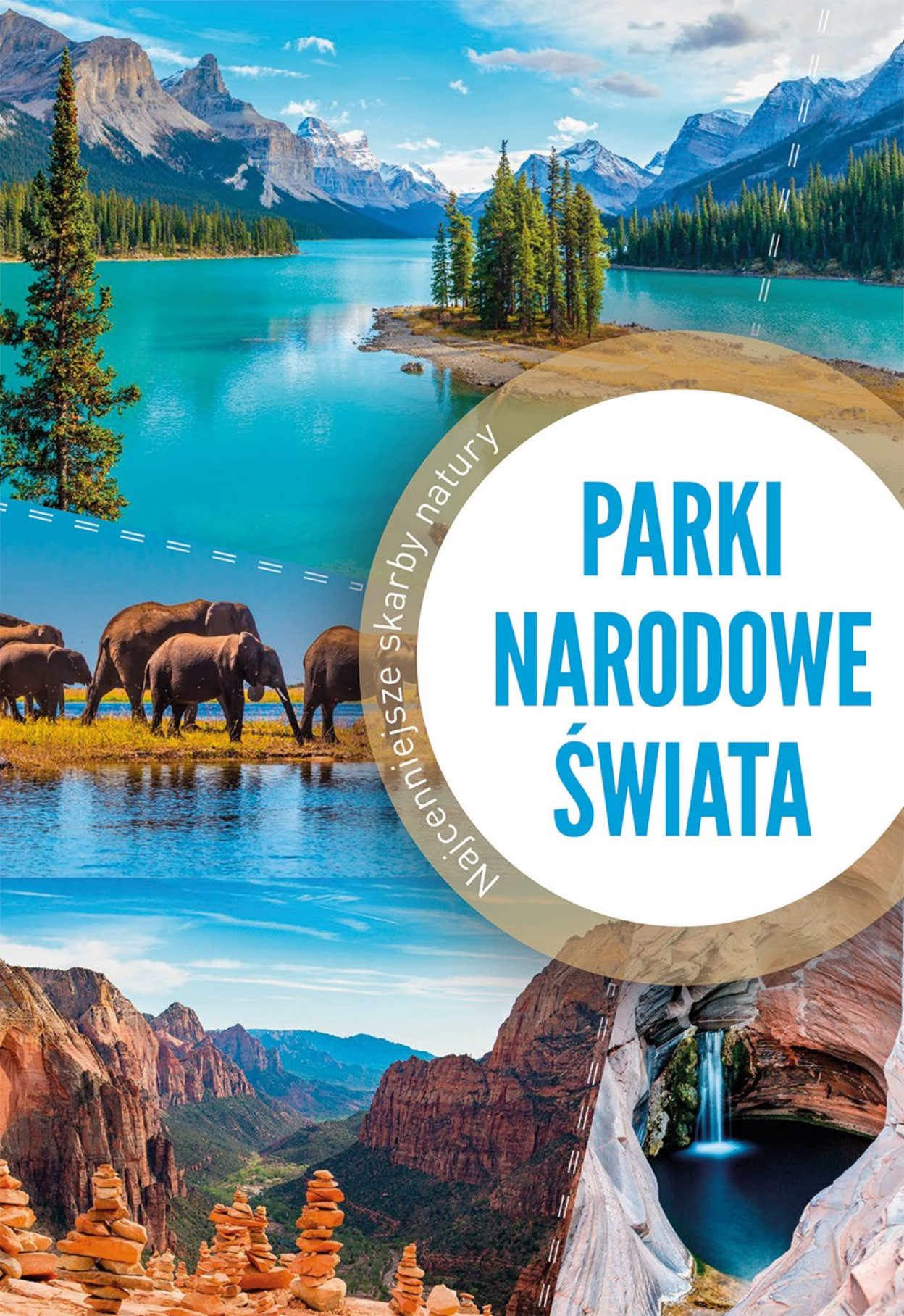

Najcenniejsze skarby natury

PARKI NARODOWE ŚWIATA

Iwona i Tadeusz Zontkowie

Najcenniejsze skarby natury

PARKI NARODOWE ŚWIATA

Tekst: Iwona i Tadeusz Zontkowie

Redakcja i korekta: zespół Wydawnictwa SBM

Skład i opracowanie graficzne: Michał Bronowski

Projekty okładek: Panczakiewicz art.design® – www.panczakiewicz.pl

Zdjęcia na okładce: **Shutterstock.com**

front (od góry, od lewej) – © Stas Moroz, © kavram, © evenfh, © ronnybas frimages

tył (od lewej) – © f11photo, © Ivan Deng, © ronnybas frimages

Wydanie I

© Copyright for the text, cover and layout by Wydawnictwo SBM, Warszawa 2019

Wydawnictwo SBM Sp. z o.o.
ul. Sułkowskiego 2/2
01-602 Warszawa

www.WYDAWNICTWO-SBM.pl

ISBN 978-83-66482-01-2

WSTĘP

Idea tworzenia parków narodowych narodziła się z potrzeby ochrony przed zagładą dziewiczych ekosystemów, które znalazły się w poważnym zagrożeniu na skutek rozwoju cywilizacyjnego i rabunkowej działalności człowieka. Na świecie istnieje już ponad siedem tysięcy parków narodowych, zachwycających bogactwem świata roślin i zwierząt. Zostały powołane do życia, by dbać o odnaczające się niepowtarzalnymi walorami zasoby przyrody żywej i nieożywionej, a czasami także dziedzictwa kulturowego człowieka. Ponieważ nadrzędną funkcją parków narodowych jest zapewnienie naturalnych warunków do życia możliwie wszystkim gatunkom roślin i zwierząt, na ich terenie zazwyczaj obowiązują określone rygory w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, osiedlania się, jak również zasad zwiedzania. Proces powstawania parków ma charakter dynamiczny i trwa nieprzerwanie od 1872 roku, kiedy utworzono pierwszy w historii obszar chroniony – amerykański Yellowstone. Parki narodowe różnią się nie tylko wiekiem – największa różnorodność widoczna jest w samym przedmiocie ochrony. Wyróżnia się parki uniwersalne, chroniące cenne i unikatowe obszary przyrodnicze jako całość, są też parki nastawione na ochronę określonego biotopu, a także takie, które powołano w celu ochrony pojedynczych gatunków roślin i zwierząt, wreszcie parki dbające o zachowanie piękna cech krajobrazu oraz dorobku kulturowego człowieka. Nierzadko jeden park łączy w sobie kilka tych funkcji. Obszary chronione mogą różnić się diametralnie pod względem wielkości – niektóre mają zaledwie kilkanaście kilometrów kwadratowych, powierzchnia innych jest trzykrotnie większa niż Polska. Często status danego parku podnosi uznanie go za rezerwat biosfery lub wpisanie na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. W efekcie powstają miejsca magiczne, intrygujące i zniewalające urodą, które cieszą oczy różnorodnością świata przyrody oraz fantazyjnych formacji wyrzeźbionych przez naturę.

SPIS TREŚCI

AFRYKA	7
Park Narodowy Ahaggaru	8
Park Narodowy Tasili Wan Ahdzar	10
Park Narodowy Ounianga	12
Park Narodowy Wirunga	14
Park Narodowy Biała Pustynia	18
Park Narodowy Ras Muhammad	20
Park Narodowy Świętej Katarzyny	22
Park Narodowy Awasz	24
Park Narodowy Bale	26
Park Narodowy Loango	28
Park Narodowy Lopé	30
Park Narodowy Amboseli	32
Park Narodowy Jeziora Nakuru	34
Park Narodowy Tsavo	36
Park Narodowy Isalo	40
Park Narodowy Masoala	42
Park Narodowy Tazakka	44
Park Narodowy Tubkalu	46
Park Narodowy Bwabwata	48
Park Narodowy Etoszy	50
Park Narodowy Namib-Naukluft	52
Park Narodowy Góry Stołowej	56
Park Narodowy Krugera	58
Park Narodowy Marakele	60
Park Narodowy Kilimandżaro	62
Park Narodowy Serengeti	64
Park Narodowy Królowej Elzbiety	68
Park Narodowy Wodospadu Murchisona	70
Park Narodowy Hwange	72
Park Narodowy Mana Pools	74
Park Narodowy Wodospadów Wiktorii	76
AMERYKA POŁUDNIOWA	78
Park Narodowy Iguazú	80
Park Narodowy Nahuel Huapi	82
Park Narodowy Los Glaciares	84
Park Narodowy Ziemi Ognistej	88
Park Narodowy Amboró	90
Park Narodowy Noel Kempff Mercado	92
Park Narodowy Sajama	94
Park Narodowy Aparados da Serra	96
Park Narodowy Amazônia	98
Park Narodowy Pantanal	100
Park Narodowy Bernardo O'Higgins	104
Park Narodowy Bosque de Fray Jorge	106
Park Narodowy Park Narodowy Rapa Nui	108
Park Narodowy Torres del Paine	110
Park Narodowy Cotopaxi	114
Park Narodowy El Cajas	116
Park Narodowy Galapagos	118
Park Narodowy Sangay	120
Park Narodowy Kaieteur	122
Park Narodowy Puracé	126
Park Narodowy Huascarán	128
Park Narodowy Manú	130
Rezerwat Narodowy Titicaca	132
Park Przyrodniczy Brownsberg	136
Park Narodowy Canaima	138
Park Narodowy Henri Pittier	142
Park Narodowy Morrocoy	144
Park Narodowy Sierra Nevada	146
AMERYKA PÓŁNOCNA	148
Rezerwat Rafy Koralowej Belize	150
Park Narodowy Morne Trois Pitons	152
Park Narodowy Jaragua	154
Park Narodowy Tikal	156

Park Narodowy Gór Błękitnych i Johna Crowsa.....	158	Park Narodowy Kerinci Seblat.....	302
Park Narodowy Banff.....	160	Park Narodowy Komodo.....	304
Park Narodowy Bruce Peninsula.....	164	Park Narodowy Ein Avdat.....	306
Park Narodowy Bizona Leśnego.....	166	Park Narodowy Ein Gedi.....	308
Park Narodowy Pacific Rim.....	168	Park Narodowy Góry Karmel.....	310
Rezerwat Przyrodniczy Gandoca-Manzanillo.....	170	Park Narodowy Kafarnaum.....	312
Park Narodowy Guanacaste.....	172	Park Narodowy Qumran.....	314
Rezerwat Górski.....	174	Park Narodowy Akan.....	316
Talamanca-La Amistad.....	174	Park Narodowy Fudzi-Hakone-Izu.....	318
Park Narodowy Wyspy Kokosowej.....	176	Park Narodowy Shikotsu-Toya.....	322
Park Narodowy Alejandro de Humboldt.....	178	Rezerwat Biosfery Sokotra.....	324
Park Narodowy Desembarco del Granma.....	180	Park Morski Akaba.....	326
Rezerwat Biosfery El Pinacate i Gran Desierto de Altar.....	182	Rezerwat Biosfery Dana.....	328
Park Narodowy Grutas de Cacahuamilpa.....	184	Park Narodowy Ream.....	330
Rezerwat Biosfery Sian Ka'an.....	186	Park Narodowy Bukhansan.....	332
Park Narodowy Coiba.....	188	Rezerwat Cedrów Al Shouf.....	334
Park Narodowy Darién.....	190	Park Narodowy Bako.....	336
Rezerwat Wzgórz Wulkanicznych Pitons.....	192	Park Narodowy Kinabalu.....	338
Park Narodowy Acadia.....	194	Park Narodowy Gorch-Tereldz.....	340
Park Narodowy Carlsbad Caverns.....	196	Park Narodowy Sahi Citwan.....	342
Park Narodowy Denali.....	198	Park Narodowy Sagarmatha.....	344
Park Narodowy Everglades.....	202	Park Narodowy Leńskie Stupy.....	348
Park Narodowy Gór Skalistych.....	204	Nadbałajski Park Narodowy.....	350
Park Narodowy Haleakalā.....	206	Park Narodowy Morne Seychellois.....	352
Park Narodowy Hawajskich Wulkanów.....	208	Park Narodowy Praslin.....	354
Park Narodowy Hot Springs.....	210	Park Narodowy Doi Inthanon.....	356
Park Narodowy Jaskini Mamuciej.....	212	Park Narodowy Erewan.....	358
Park Narodowy Jeziora Kraterowego.....	214	Park Narodowy Mu Ko Similan.....	360
Park Narodowy Sekwoi.....	218	Park Narodowy Yushan.....	362
Park Narodowy Skalnych Łuków.....	220	Park Narodowy Göreme.....	364
Park Narodowy Skamieniałego Lasu.....	224	Park Narodowy Pamukkale.....	366
Formacje The Wave.....	226	Park Narodowy Cát Bà.....	368
Park Narodowy Wielkiego Kanionu.....	228	Park Narodowy Cát Tiên.....	370
Park Narodowy Wrangla-Swiętego Eliasza.....	230	EUROPA	372
Park Narodowy Wysp Dziewiczych.....	232	Park Narodowy Lake District.....	374
Park Narodowy Yellowstone.....	234	Park Narodowy Wysokich Taurów.....	376
Park Narodowy Yosemite.....	238	Park Narodowy Piryneu.....	378
AUSTRALIA	240	Park Narodowy Rila.....	380
Park Narodowy Blue Mountans.....	242	Park Narodowy Jezior Płitwickich.....	382
Park Narodowy Dorriga.....	244	Park Narodowy Krka.....	384
Park Narodowy Kakadu.....	246	Park Narodowy Akamas.....	386
Park Narodowy Kościuszkii.....	248	Park Narodowy Grenlandii.....	388
Morski Park Wielkiej Rafy Koralowej.....	250	Park Narodowy Pirenejów.....	392
Park Narodowy Southwest.....	252	Park Narodowy Vanoise.....	394
Park Narodowy Uluru-Kata Tjuta.....	254	Park Narodowy Olimpu.....	396
Park Narodowy Abel Tasman.....	256	Park Narodowy Samarii.....	398
Park Narodowy Fiordland.....	258	Park Narodowy Doñana.....	400
Park Narodowy Góry Cooka.....	262	Park Narodowy Garajonay.....	402
Park Narodowy Mount Aspiring.....	264	Park Narodowy Timanfaya.....	404
Park Narodowy Paparoa.....	266	Park Narodowy Morza Wattowego.....	408
Park Narodowy Tongariro.....	268	Park Narodowy Killarney.....	410
AZJA	270	Park Narodowy Vatnajökull.....	412
Park Narodowy Huang Shan.....	272	Park Narodowy Galiczyca.....	414
Park Narodowy Jiuzhaigou.....	274	Park Narodowy Lasu Bawarskiego.....	416
Park Narodowy Lushan.....	276	Park Narodowy Wijdefjorden.....	418
Sanctuarium Pandy Wielkiej.....	278	Tatrzański Park Narodowy.....	420
Park Narodowy Zhangjiajie.....	280	Park Narodowy Peneda-Gerês.....	424
Narodowy Park Geologiczny Zhangye Danxia.....	284	Park Narodowy Piatra Craiului.....	426
Park Narodowy Aurora Memorial.....	286	Park Narodowy Mata Fatra.....	428
Park Narodowy Rzeki Podziemnej Puerto Princesa.....	288	Park narodowy Triglav.....	430
Park Narodowy Bordzomi-Kharagauli.....	290	Park Narodowy Cairngorms.....	432
Park Narodowy Waszłowani.....	292	Szwajcarski Park Narodowy.....	434
Park Narodowy Doliny Kwiatów.....	294	Park Narodowy Snowdonia.....	436
Park Narodowy Keoladeo.....	296	Park Narodowy Krasu Węgierskiego.....	438
Park Narodowy Sundarbanów.....	298	Park Narodowy Etny.....	440
Park Narodowy Wielkich Himalajów.....	300	Park Narodowy Gran Paradiso.....	442
		Park Narodowy Wezuwiusza.....	444

AFRYKA

PARK NARODOWY AHAGGARU

ALGERIA

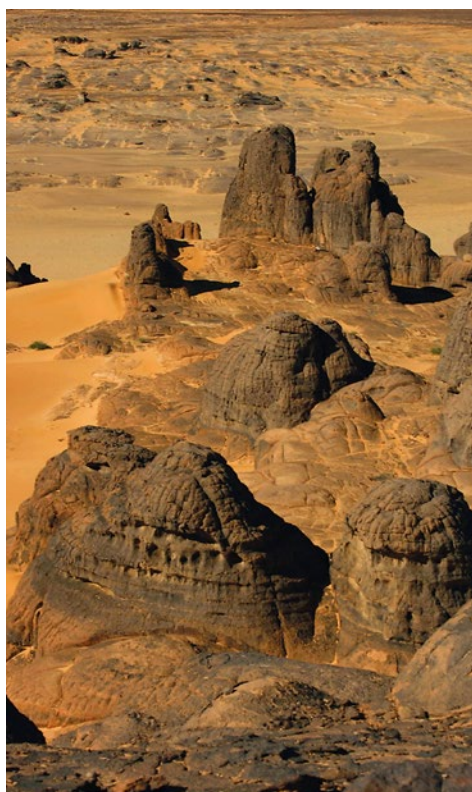

📍 POŁOŻENIE:

Południowa Algieria, ok. 1800 km
na południe od Algieru

Park Narodowy Ahaggaru powstał w 1987 r., by chronić walory przyrodnicze wulkanicznego łańcucha górskiego Ahaggar.

Ten potężny masyw, z kilkoma szczytami przekraczającymi 2000 m n.p.m., wyrasta w centralnej części Sahary, a jego kulminację stanowi góra Tahat (3003 m n.p.m.). Ze względu na dosyć umiarkowany klimat oraz bezpośrednie sąsiedztwo pustyni w regionie występuje zarówno flora śródziemnomorska (oliwka, mirt, lawenda), jak i tropikalna (akacje) i pustynna (palmy). Wyjątkowo w takim środowisku wygląda mokradło Les Gueltates d'Issakarassene, objęte ochroną w ramach konwencji ramsarskiej siedlisko ryb z rodzaju tilapia i barbus. Tereny parkowe obfitują w prehistoryczne malunki naskalne wyobrażające dzikie zwierzęta zasiedlające w przeszłości te ziemie, głównie słonie, hipopotamy, żyrafy, lwy i strusie. Widmo wyginięcia zawisło także nad niektórymi współcześnie żyjącymi gatunkami – chodzi tu zwłaszcza o geparda, owcę grzywiastą i gazelę dorkas. W parku, który od 2001 r. ma status ostoi ptaków IBA, potwierdzono występowanie 91 gatunków awifauny, w tym orła stepowego, błotniaka stepowego i zbożowego oraz gadożera.

PARK NARODOWY TASILI WAN AHDŻAR

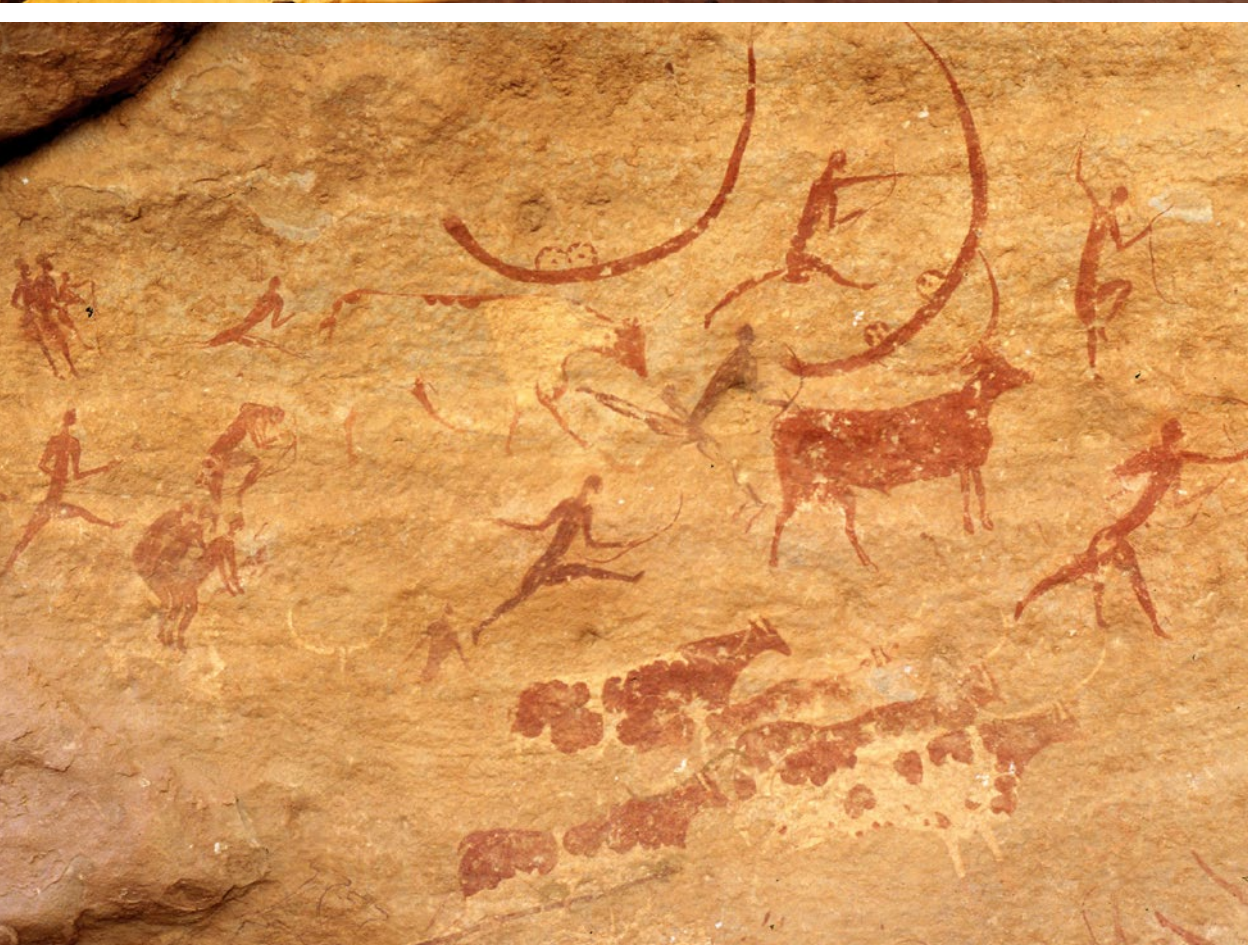
ALGERIA

📍 POŁOŻENIE:

Południowo-wschodnia Algieria,
ok. 1500 km na południowy
wschód od Algieru

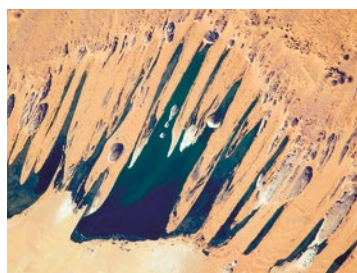
W odległym zakątku Algierii leży Park Narodowy Tasili Wan Ahdżar, wpisany w 1982 r. na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Obszar chroniony istnieje od 1972 r. i obejmuje tereny o powierzchni 72 tys. km², które do złudzenia przypominają księżycowy krajobraz. Ich niezwykłość potwierdza status rezerwatu biosfery (1986 r.). Charakter regionu determinuje zbudowane z piaskowca pasmo Tasili Wan Ahdżar, którego najwyższym szczytem jest góra Adrar Afao (2158 m n.p.m.). To właśnie w tych górach rośnie endemiczny gatunek cyprysa saharyjskiego, jednak przedmiotem największego zachwyty są zapierające dech w piersi krajobrazy, z potężnymi 200-metrowymi wydrami i skalnymi lasami wyrzeźbionymi w piaskowcu przez wiatr niosący drobiny piasku. Na skutek erozji powstało prawie 300 naturalnych formacji skalnych, głównie łuków, między którymi kryją się groty z jednymi z najważniejszych zabytków sztuki naskalnej na świecie – ponad 15 tys. malowideł i rytów to zapis m.in. zmian klimatycznych zachodzących w rejonie Sahary, gdzie kiedyś żyły np. krokodyle.

PARK NARODOWY OUNIANGA

CZAD

📍 POŁOŻENIE:

Północny Czad, ok. 1000 km na północny wschód od Ndżameny

Fenomen pustynnych jezior Ounianga zdecydował o wpisaniu ich w 2012 r. na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Obszar, na którym są usytuowane, należy do najbardziej suchych rejonów Sahary. Piętnaście połączonych akwenów o łącznej powierzchni 20 km² jest rozrzuconych na obszarze 40 km. Jeziora mają podłużny kształt i znajdują się w dwóch skupiskach: Ounianga Kebir i Sounianga Serir. To pierwsze, z czterema zbiornikami, w tym z największym i najbardziej zasolonym Yoan (358 ha i 27 m głębokości), jest zasiedlone tylko

przez algi i niektóre glony. Do drugiej grupy należy 14 akwenów, głównie słodkowodnych, oddzielonych od siebie wydrami. Jeziora słodkowodne porastają trzciny zmniejszające parowanie wód, a pozbawione tego typu roślinności jeziora słone parują, tracąc wodę. Uzupełniają ją jednak, czerpiąc ze słodkich jezior poprzez przenikanie przez przepuszczalne wydmy. W zbiornikach słodkowodnych woda jest uzupełniana z podziemnych źródeł. Ten rzadki system hydrologiczny utrzymuje identyczny poziom wody we wszystkich akwenach. Bogatsza fauna, głównie bezkręgowce i ryby, występuje w jeziorach słodkowodnych.

PARK NARODOWY WIRUNGA

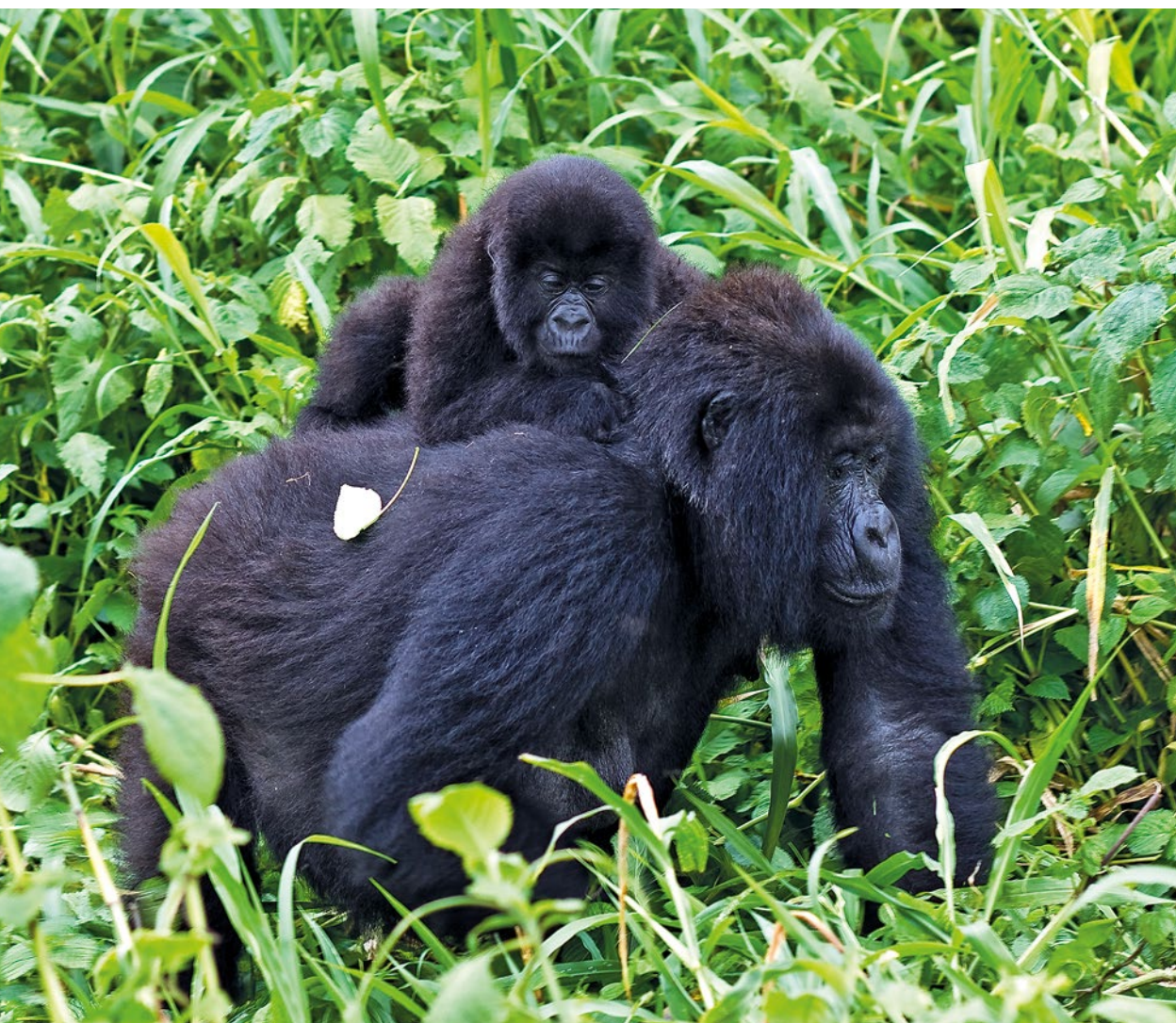
KONGO

📍 POŁOŻENIE:

Wschodnia Demokratyczna
Republika Konga, ok. 30 km na
północ od Gomy

Wirunga, pierwszy park narodowy w Afryce, został utworzony w 1925 r. na powierzchni 7800 km², a w 1979 r. trafił na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. W skład parku wchodzi tereny wulkanicznego pasma Wirunga, wybrzeże Jeziora Edwarda oraz dolina rzeki Semliki. Priorytetem władz parku jest ochrona goryli górskich, których dziś w Afryce występuje zaledwie 800 (200 w samym parku). Ten rzadki gatunek naczelnych, zamieszkujący górskie zbocza masywu Wirungi, żyje w stadach składających się z samca alfa, kilku samic i młodych. Goryle są roślinożercami żywiącymi się głównie pędami bambusa.

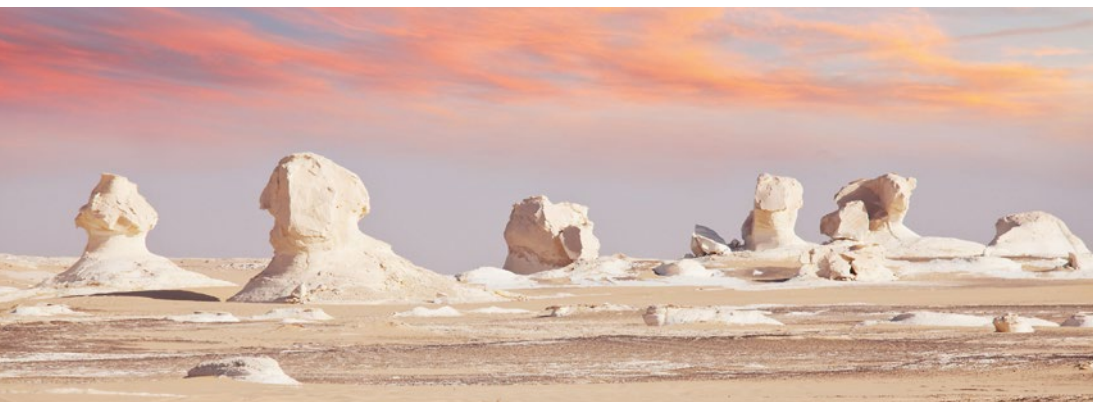

Bogactwo parkowych terenów przekłada się na występowanie również wielu innych gatunków zwierząt. Jezioro Edwarda oraz dorzecze Semliki są dogodnymi terenami dla hipopotamów i stołówek dla wielu gatunków ptaków, z marabutami i kormoranami na czele. Na trawiastej sawannie świetnie się czują słonie, okapi i antylopy. W łańcuchu Ruwenzori występują zarówno lodowce, jak i wulkany – dwa z nich, Nyiragongo i Nyamuragira, są czynne, a ich zbocza porasta roślinność o układzie piętrowym, nawet z regłem alpejskim.

PARK NARODOWY BIAŁA PUSTYNNIA

EGIPT

📍 POŁOŻENIE:

Środkowy Egipt, ok. 500 km na
południowy zachód od Kairu

Jedną z największych atrakcji egipskiej Pustyni Zachodniej jest jej skalista część w okolicach oazy Farafra – Pustynia Biała. Silne wiatry niosące drobiny piasku nadały skałom o biało-kremowej barwie niesamowite wręcz kształty, najczęściej przypominające grzyby. Te masywne kredowe formacje to doskonały przykład erozji wietrznej spowodowanej przez występujące na pustyni burze piaskowe. Z uwagi na urzekające piękno powstałego w ten sposób krajobrazu w 2002 r. na terenie Białej Pustyni, głównie na obszarze depresji Farafra, utworzono park narodowy, który ma powierzchnię 3900 km². Oprócz skalnych ostańców spotyka się tu niewielkie kryształy kalcytu, skamieliny i czarne bryłki żelazowego pirytu. Co jakiś czas z bezkresu piachu przebija silnie kontrastująca ze złocisto-beżowo-białawym tłem plamka zieleni, zdradzająca istnienie niezamieszkałych oaz, gdzie między palmami pojawia się tamaryszek, śródziemnomorska trawa halfa i inne dzikie gatunki roślin. W takim środowisku występuje wiele zwierząt, spośród których najłatwiej dostrzec lisa pustynnego i sokoła śniadego.

PARK NARODOWY RAS MUHAMMAD

EGIPT

📍 POŁOŻENIE:

Synaj Południowy, wschodni Egipt,
okolice Szarm asz-Szajch

Jeden ze skarbów Egiptu, rafy koralowe Morza Czerwonego, od 1983 r. znajdują się pod ochroną w Parku Narodowym Ras Muhammad, pierwszym w kraju morskim rezerwacie. Początkowo w jego skład wchodziły przylądek Ras Muhammad z rafą oraz wyspa Tiran. Obecnie ma on 480 km², z czego na część morską przypada 327 km², a na lądową 133 km². Nazwa parku w dosłownym tłumaczeniu znaczy „głowa Muhammada”, przy czym głowę należy rozumieć jako „przylądek”. Według Egipcjan przy bliższej lustracji kontur klifów do złudzenia przypomina profil brodatego mężczyzny z wyraźnie zaznaczonym nosem i zarośniętym podbródkiem. W rzeczywistości

dwa cyple przylądka Ras Muhammad – Ras Yolanda i Ras Burg – od Ras Zatar, północnej rubieży parku, oddzielają wody Ukrytej Zatoki. Rify koralowe tworzy 150 różnych gatunków koralowców, które mają tu świetne warunki do rozwoju z powodu silnych prądów morskich, nanoszących mnóstwo pokarmu, głównie planktonu. Labirynt koralowych polipów to doskonałe środowisko życia dla ryb pelagicznych i rafowych, chociaż nie tylko, gdyż doliczono się w akwenie aż tysiąca różnych gatunków ryb, z rekunami, barakudami i tuńczykami na czele.

PARK NARODOWY ŚWIĘTEJ KATARZYNY

EGIPT

📍 POŁOŻENIE:

Synaj Południowy, północno-
-wschodni Egipt, ok. 70 km
na zachód od Dahabu

Większość centralnej części południa półwyspu Synaj wchodzi w skład Parku Narodowego Świętej Katarzyny. Ochronę nad tymi ziemiami roztoczono już w 1988 r., a sam park formalnie powstał w 1996 r., obejmując tereny o powierzchni 4350 km², w tym Górę Świętej Katarzyny (2641 m n.p.m.), najwyższy szczyt Egiptu, oraz biblijną górę Synaj. Od 2002 r. część parku o powierzchni 640 km² figuruje na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO.

Półwysep Synaj jest zbudowany z prekambryjskich skał magmowych i metamorficznych – wiek ok. 80% z nich szacuje się na 600 mln lat. Tak suchy i pustyнный ekosystem zaskakuje dużą bioróżnorodnością z relatywnie wysokim udziałem roślin endemicznych. Spośród 472 gatunków 115 znajduje zastosowanie

w medycynie, a 19 to endemity w skali całego Egiptu. Świat zwierząt reprezentuje 27 gatunków ssaków (w tym dziewięć nietoperzy) oraz 46 gatunków gadów (15 endemicznych). O tym, że na Synaju zbiegają się zwierzęce ścieżki z trzech kontynentów, świadczy obecność azjatyckiej dziwonii synajskiej, europejskiego wilka i koziorożca oraz afrykańskich hieny przegowanej i czarnotka arabskiego.

PARK NARODOWY AUASZ

ETIOPIA

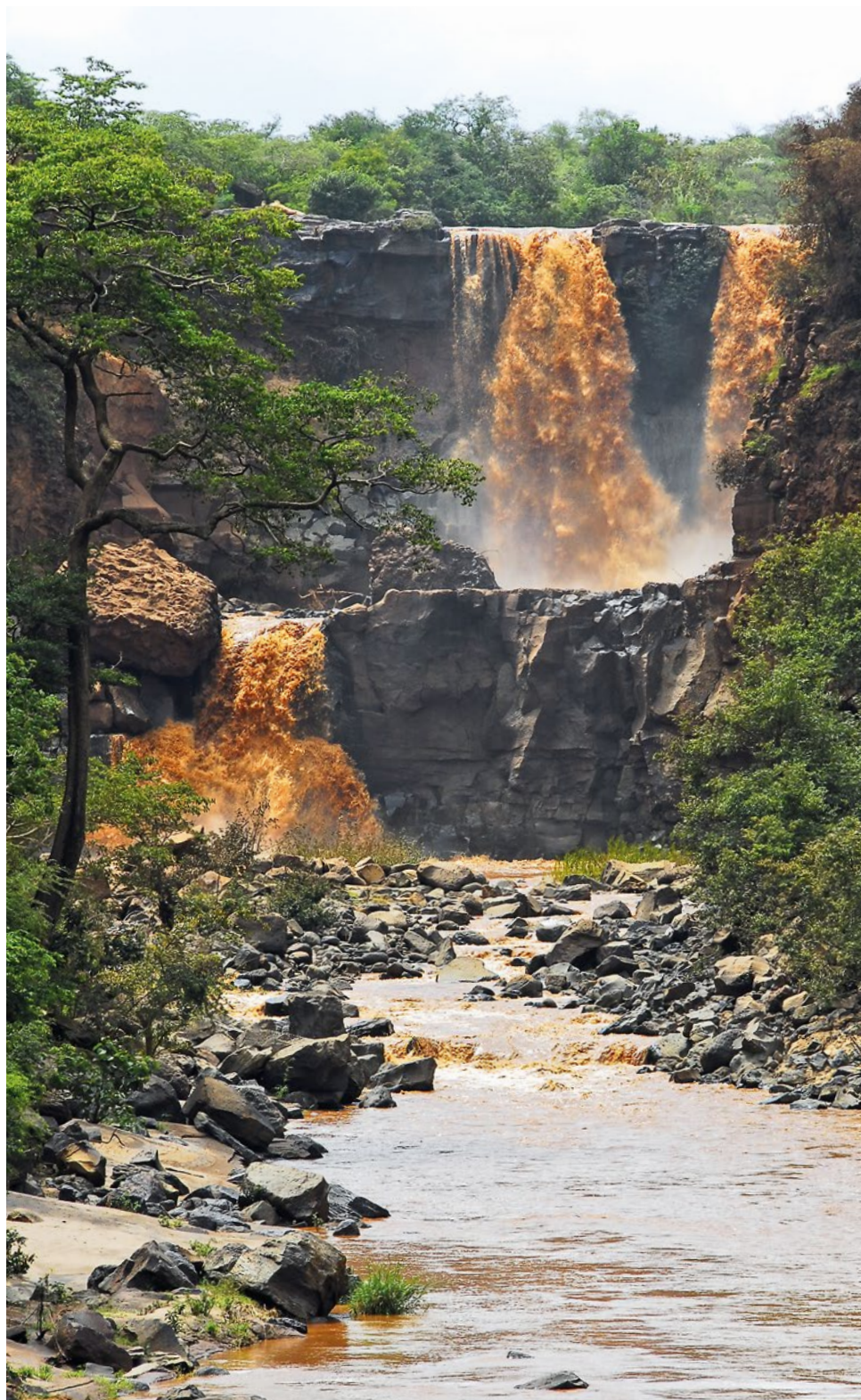

📍 POŁOŻENIE:

środkowa Etiopia, ok. 150 km
na wschód od Addis Abeby

Park Narodowy Auasz istnieje od 1966 r., obejmując ochroną 756 km² sawanny i lasów akacjowych na płaskowyżu w dolinie rzek Auasz i Kesem Wenz – są to urozmaicone pod względem rzeźby terenu obszary Rowu Abisyńskiego na południe od masywu wulkanicznego Mount Fantalle (2148 m n.p.m.).

Dolina rzeki Auasz została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Szczególnie spektakularnie wygląda wodospad, drugi pod względem wielkości w Etiopii, który tworzy. Po dotarciu do wąwozu o takiej samej nazwie rzeka dzieli się na sześć oddzielnych nurtów, przechodzących następnie w serię wodospadów. Spadająca z hukiem woda pokonuje 250 m różnicy poziomów – na samym dole nad jej brązową tonią unosi się delikatna mgła. Rów Abisyński to obszar aktywny sejsmicznie, więc nie dziwi obecność elementów krajobrazu o charakterze wulkanicznym, w tym gorących źródeł, zastygłych potoków lawy oraz łach sykiego popiołu. Ze względu na różnorodność flory i fauny park narodowy odgrywa kluczową rolę w ochronie etiopskiej przyrody: można tu zobaczyć hipopotamy, lamparty, lwy, gepardy, pawiany, szakale, zebry stepowe, oryksy, kudu, strusie i marabuty.

PARK NARODOWY BALE

ETIOPIA

📍 POŁOŻENIE:

środkowa Etiopia, Afryka, ok. 270 km
na południe od Addis Abeby

W 1969 r. w masywie Bale powstał Park Narodowy Bale, zajmujący obszar 2471 km². Jest to teren ochrony silnie poprzecinanego dolinami rzek zrębowego masywu z najwyższym szczytem Batu (4307 m n.p.m.). Jego ukształtowanie zdeterminowało rozwój typowo piętrowego układu roślinności. Najwyższe piętro, gdzie można zobaczyć wieńciki i postrzałki, porastają wrzosowiska oraz tąki wysokogórskie urozmaicone okazami gigantycznych stroiczek i dziurawców. Niżej występują lasy z dominującą hagenią. Dobrze nawodnione doliny rzek z dorzecza Uebi Szabeli porastają gęsto drzewa, siedlisko charakterystycznej afrykańskiej fauny. Występują tu: szakal złocisty, gereza abisyńska oraz będący pod ścisłą ochroną kaberu, drapieżnik z rodziny psowatych, czyli wilk etiopski. To gatunek endemiczny, który występuje tylko w dwóch regionach. W tej części parku można również spotkać ciekawych przedstawicieli awifauny, jak choćby sekretarza – drapieżnika żywiącego się drobnymi gryzoniami, czy trzewikodzioba, a także kolorowe turaki i mate czepigi.

PARK NARODOWY LOANGO

GABON

📍 POŁOŻENIE:

Zachodni Gabon, ok. 350 km
na południe od Libreville

Chociaż Park Narodowy Loango powstał w 2002 r., już dziś cieszy się ogromną sławą ze względu na piękno chronionych terenów. Jego obszar jest bardzo rozległy – obejmuje swoim zasięgiem 1550 km² – a w jego skład wchodzi 100 km nadmorskiego wybrzeża wraz z lagunami i dżunglą. Obrzeża dzikich plaż oddzielających słodkowodne laguny od morza porasta windoń abisyńska – gatunek palmy, będący przysmakiem słoni, które odwiedzają te miejsca. Z tych pastwisk chętnie korzystają także guźce i bawoły. Na ustronnych dzikich plażach żółwie skórzaście i różowe składają jaja, podobnie jak żółty różowe, które drążą nory w piasku, tworząc całe kolonie. W wodach przybrzeżnych rozmnażają się długopłetwce, czyli humbaki, a w lagunach pomiędzy plażą a oceanem, bogatych w ryby i wodne bezkręgowce, zamieszkały krokodyle nilowe i hipopotamy. Podczas gdy w koronach drzew przesiadują bieliki afrykańskie, rybołowy i nietoperze owocozerne, które rozsiewają nasiona po lesie, to niższe piętra dżungli są królestwem goryli i innych naczelnych, a na jej skraju wielobarwne nektarniki pracowicie spijają żywicę i nektar z kwiatów oraz kwitnących drzew.

PARK NARODOWY LOPÉ

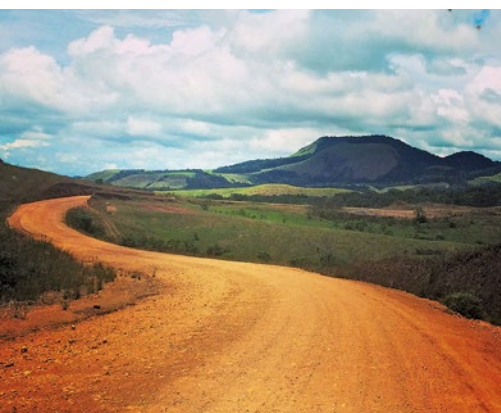
GABON

📍 POŁOŻENIE:

środkowy Gabon, ok. 250 km
na południowy wschód od Libreville

Najstarszym parkiem narodowym w Gabonie jest Lopé, utworzony w 1946 r. jako rezerwat przyrody. Obejmuje ogromny obszar – 5000 km² lasu tropikalnego oraz resztki sawanny trawiastej wraz z lasem galeriowym w jego północnej części. W 2007 r. park został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. Dziewiczy las deszczowy z ogromnym bogactwem drzew, lian, mchów i paproci stał się naturalnym siedliskiem naczelnych. Miłośnicy małp czują się tutaj jak w raju, gdyż w parku żyją objęte całkowitą ochroną szympansy i goryle oraz mandryle, które gromadzą się w stada liczące od 3 do nawet

5 tys. osobników. Spośród rzadszych przedstawicieli naczelnych można zobaczyć koczodany białonose i słoneczne. Park daje również schronienie 400 gatunkom ptaków – do ciekawszych można zaliczyć duże, kolorowe i głośne turaki oraz dzioborożce, papugi popielate, bardziej znane jako żako, a także wiele odmian perlic oraz wiktaczy. Na niebie nie brakuje również drapieżników – polującego na drobne gryzonie sekretarza oraz bielika afrykańskiego i innych gatunków orła.

PARK NARODOWY AMBOSELI

KENIA

📍 POŁOŻENIE:

Południowa Kenia, ok. 180 km
na południe od Nairobi

Ochronę jeziora Amboseli rozpoczęto w 1906 r., kiedy powstał tu pierwszy rezerwat przyrody. Park Narodowy Amboseli w obecnej formie istnieje od 1974 r., a od 1991 r. ma status rezerwatu biosfery UNESCO. Na powierzchni 392 km² chroni się tutaj południowo-zachodnie stoki Kilimandżaro oraz leżące w zachodniej części jezioro okresowe Amboseli. Zbiornik w pełnej krasie można było podziwiać w plejstocenie – obecnie, po zalaniu niecki przez lawę z erupcji Kilimandżaro, wyglądem, zwłaszcza w porze deszczowej, przypomina rozległe moczary, urozmaicone niewielkimi wzniesieniami wulkanicznymi. Szczyt Kilimandżaro widać tylko wcześniej rano lub przed samym zachodem słońca – przez resztę dnia masyw jest przestonięty chmurami. W takim środowisku dominują głównie suche zarośla, roślinność sawannowa oraz unikatowe zbiorowiska bagienne (głównie turzycowiska). Bardzo atrakcyjnie prezentuje się parkowa fauna – w jego granicach występuje 50 gatunków ptaków, liczne gatunki zwierząt kopytnych (między innymi bawoły, dikdiki, gazy, żyrafy) oraz drapieżniki (lamparty, lwy, hieny i szakale). Bez trudu można się także natknąć na stado stoni.

PARK NARODOWY JEZIORA NAKURU

KENIA

📍 POŁOŻENIE:

środkowo-zachodnia Kenia,
ok. 150 km na północny-
zachód od Nairobi

Park Narodowy Jeziora Nakuru istnieje od 1968 r., kiedy ochroną objęto wody zbiornika (jego maksymalna powierzchnia to 62 km²). W 1974 r. do parku przyłączono sąsiadujące z nim od północy sawanny, dzięki czemu jego powierzchnia zwiększyła się do 188 km². Nazwa jeziora w języku Masajów oznacza „kurz” lub „miejsce pełne kurzu” i może mieć związek z faktem, że w porze suchej zbiornik regularnie wysycha. Nakuru to płytkie, lekko zasolone jezioro u podnóża klifów Wielkich Rowów Afrykańskich, a cały park ma charakter wyżynny (leży na wysokości 1219–1757 m n.p.m.). Najbardziej znanym elementem kojarzącym się z Nakuru są flamingi – te różowe ptaki brodzące gniazdują nad jeziorem w stadach liczących miliony osobników. Gdy żerują, tafla wydaje się przybierać różową barwę.

Szacuje się, że flamingi w ciągu dnia zjadają 135 ton alg i drobnych skorupiaków, wydając 45 ton odchodów. Na lądzie największe zainteresowanie towarzyszy odradzającym się populacjom żyrafy Rothschilda oraz nosorożca białego i czarnego.

PARK NARODOWY TSAVO

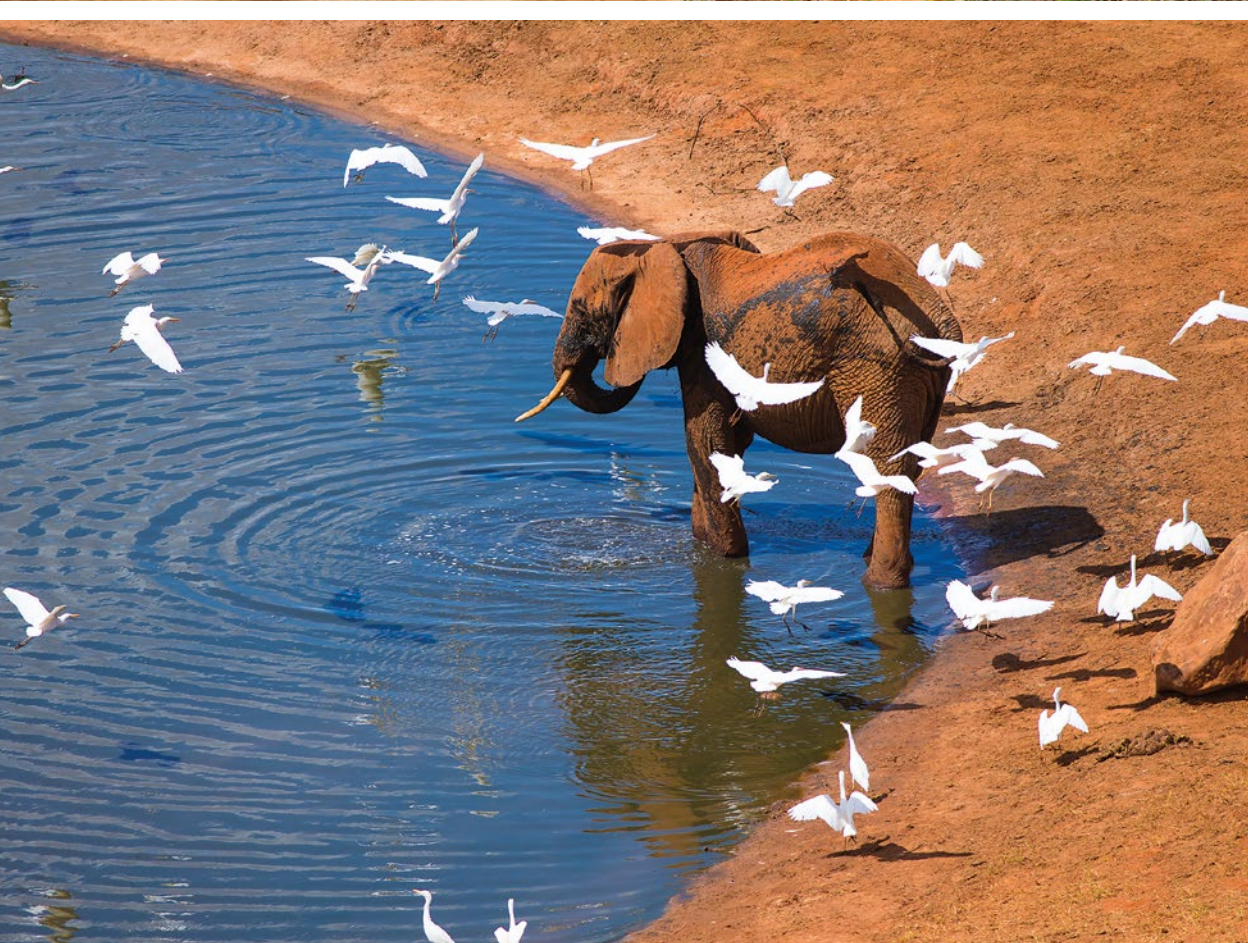
KENIA

📍 POŁOŻENIE:

Południowo-wschodnia Kenia,
ok. 300 km na północny zachód
od Mombasy

Tsavo jest najstarszym parkiem narodowym Kenii. Został utworzony w 1948 r. na ogromnej powierzchni 22 812 km² i podzielony na dwa obszary: wschodni (9065 km²) i zachodni (13 741 km²), których granicę stanowi linia kolejowa. Ten jeden z największych parków świata słynie z wyjątkowej przyrody i różnorodności występujących tutaj zwierząt. Pod całkowitą ochroną znalazły się stonie, od koloru ziemi w parku nazywane czerwonymi, oraz czarne nosorożce. Ogromne baobaby, górujące nad buszem, są jednocześnie znakiem rozpoznawczym obszaru chronionego. Równinę zamieszkuje wielu przedstawicieli świata zwierzęcego – można tu zobaczyć lwy, pantery oraz gepardy, a także spacerujące z gracją po buszu strusie afrykańskie, jednak głównymi rezydentami są roślinożercy: żyrafy, antylopy, zebry i bawoły. Krokodyle i hipopotamy do życia potrzebują wody, więc można je zobaczyć w rejonie źródeł Mzima, które zasilają dwa jeziora połączone kaskadami. Także tutaj żeruje wiele gatunków ptaków, w tym wikłacze, sekretarze, dzioborożce i pustułki.

PARK NARODOWY ISALO

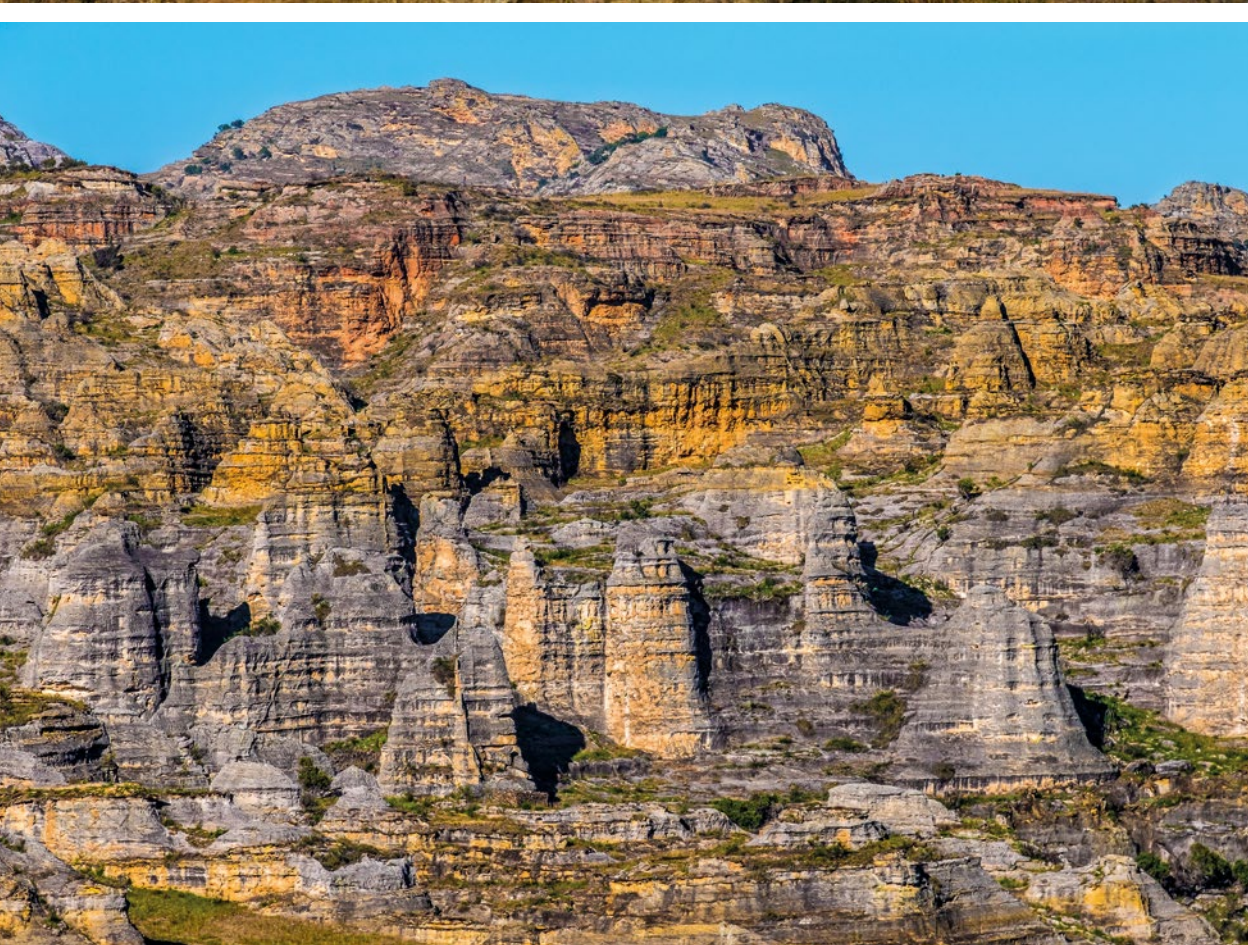
MADAGASKAR

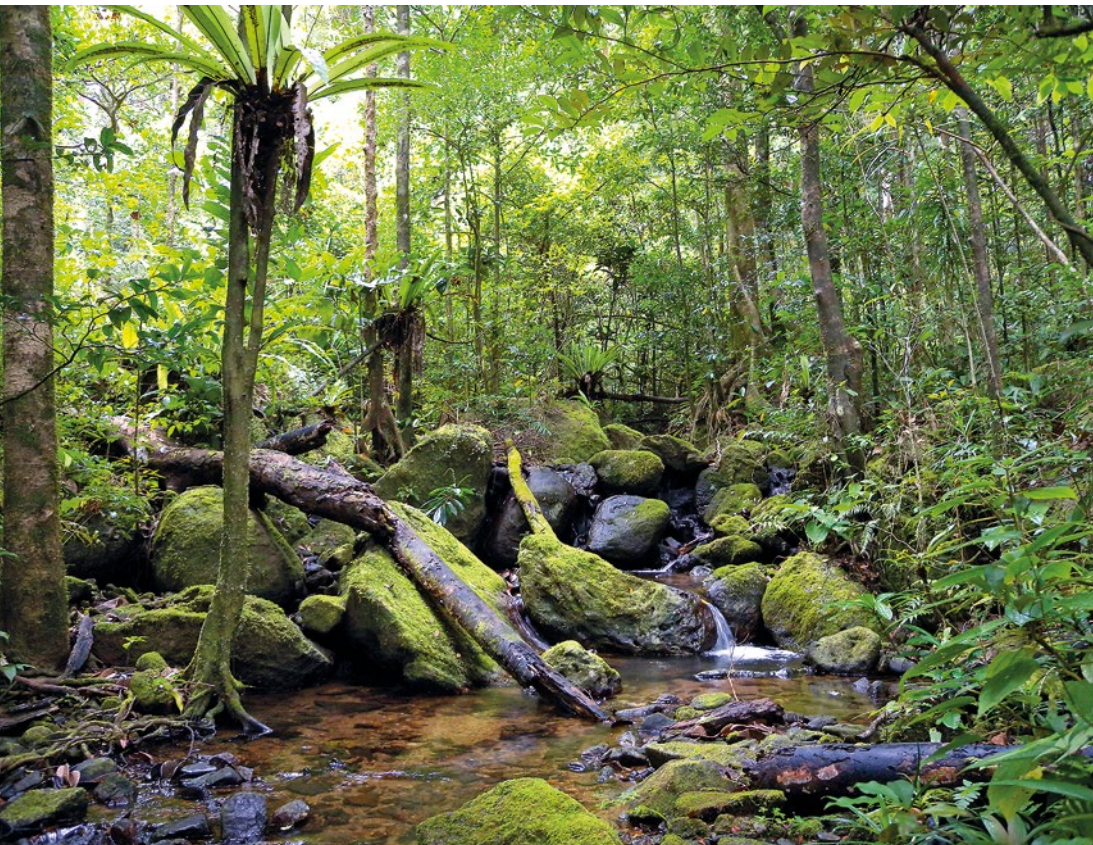
📍 POŁOŻENIE:

Południowo-zachodni Madagaskar,
600 km na południowy zachód
od Antananarywy

Powierzchnię 815 km² płaskowyżu z jurajskiego piaskowca, który w wyniku erozji przecinają liczne piaszczyste doliny i wąwozy, objęto w 1962 r. ochroną w ramach Parku Narodowego Isalo. Z uwagi na położenie na wysokości 820–124 m n.p.m., jego obszar ma charakter wyżynny i znajduje się w strefie klimatu tropikalnego, z porą suchą i deszczową. Na terenie Isalo naukowcy potwierdzili występowanie ponad 400 gatunków roślin, w tym wielu endemitów. Choć najbardziej powszechnym gatunkiem jest *Uapaca bojeri*, to duże znaczenie ma również palma Bismarcka, szybko odradzająca się po nekających tereny parkowe pożarach. Na uwagę zasługują też madagaskarskie endemity: czerwony aloes i nolina wygięta, czyli tzw. „noga słonia”, oraz rośliny lecznicze w liczbie 116 gatunków, w tym endemiczny dla regionu *Ihombre* gatunek *catharanthus ovalis*. Ponieważ Madagaskar to królestwo lemurów, również park może się pochwalić kilkoma przedstawicielami tego rzędu: lemury katta i sifaka biała prowadzą dzienny tryb życia, a zagrożony lemurek myszaty jest aktywny nocą. Endemizm dotyczy także królestwa ptaków: spośród 77 gatunków aż 70% zalicza się do tej grupy.

PARK NARODOWY MASOALA

MADAGASKAR

📍 POŁOŻENIE:

Południowo-wschodni Madagaskar,
600 km na północny wschód od
Antananarywy

Park Narodowy Masoala o powierzchni 2400 km² istnieje od 1997 r. i w 2007 r. trafił na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO jako część obszaru chronionego lasu równikowego Atsinanana. Największy park Madagaskaru charakteryzuje się znaczną wilgotnością i różnorodnością ekosystemów przyrodniczych – w jego skład wchodzi lasy deszczowe i lasy nadmorskie, mokrzyska i formacje mangrowców (w sumie 2300 km² półwyspu Masoala) oraz rafy koralowe (100 km²). Park jest ostoją dla połowy gatunków roślin i zwierząt występujących na wyspie. W jego granicach żyje dziesięć gatunków lemura, w tym przyciągający uwagę

jaskrawym ubarwieniem lemur rudy wywodzący się z półwyspu Masoala. Aby zobaczyć palczaka madagaskarskiego (gatunek małpiatki), trzeba się dostać na leżącą w zatoce wyspę Nosy Mangabe. Lasy parkowe zamieszkują również gekony (felsuma madagaskarska i gekon liścioogonowy), kameleony, ciekawe gatunki ptaków (hełmodziób i płomykówka madagaskarska) oraz rzadka żaba pomidorowa, a w morzu pojawiają się m.in. długopłetwce, diugonie przybrzeżne i żółwie morskie.

PARK NARODOWY TAZAKKA

MAROKO

📍 POŁOŻENIE:

Północne Maroko, ok. 90 km na
wschód od Fezu

Powstały w 1950 r. Park Narodowy Tazakka miał początkowo powierzchnię 6,8 km², ale w 1989 r. został powiększony do 128 km². Jego zadaniem jest zachowanie naturalnych zasobów przyrodniczych Atlasu Średniego, a zwłaszcza dominującej w krajobrazie Dżabal Tazakka (1980 m n.p.m.) i rosnącego w jej górnych partiach lasu cedrowego. O niezwykle zróżnicowanej rzeźbie obszaru chronionego świadczy występowanie kanionów, jaskiń, kaskad oraz pól uprawnych. Duża wilgotność powietrza przekłada się na powstawanie gęstych chmur spowijających wierzchołki góry, na którą przypada 180 cm